

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Tritemii Tractatus De Sacerdotum Vita Recte Institvenda

Trithemius, Johannes

Coloniæ Agrippinæ, 1655

De Lectione & Studio Scripturarum. Caput IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46533](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46533)

oscula, & amplexus huiusmodi (idem prorsus iudicium est de aliis contactibus) propter libidinofam delectationem fiunt, consequens est, quod sint peccata mortalia. Quid formidabilius dici debet? Hinc etiam S. Hieronymus lib. 1. cont: Iovin. concitatè dicit: Tactus autem alienorum corporum, & fæminarum ardentior appetitus, vicinus insanix est. Imò insania ipsa.

De Lectione & Studio Scripturarum.

CAPUT IV.

- I. **S**Cio & expertus sum, quod efficacissimum contra omnes tentationes remedium, est studium, & lectio scripturarum. Dicit enim beatus Hieronymus: Ama scientiam scriptura-

pturarum, & carnis vitia non amabis. Sola enim scriptura est, quæ nobis cœleste promittit in tribulatione remedium. *A.*

Quid de superna patria scire vel credere poterimus, si scripturas non habemus? Dicit namque Apostolus: Omnis scriptura divinitus inspirata est, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus.

Idcirco moneo te, ut studium sanctarum scripturarum assumas in hujus peregrinationis solatium: quoniam si in lectione earum fueris assiduus, facile mundum contemnes, cum universis vanitatibus ejus. *2.*

B. Nihil enim sic mentem à sollicitudine vana ad superna ele-

E 5   vat,

vat, nihil sic carnis incendia
 sedat, quomodo sedulitas sa-
 cræ lectionis. Denique officio
 tuo studium maximè congruit,
 dicente Malachia: Labia Sa-
 cerdotis custodiunt scientiam,
 & legem requirent ex ore ejus,
 quia nuncius Domini exerci-
 tum est.

3. Nam, sicut paulò antè di-
 ximus, oportet Sacerdotem
 Christi, doctum esse in lege
 divina, ut sciat & sit, unde pro-
 ferat sermonem. C. Qui enim
 suscepit animas regere, pro
 quibus summo judici Deo ra-
 tionem redditurus est, necesse
 habet multa legere & intelli-
 gere. Enimverò sicut dixit Ma-
 gnus ille Gregorius Nazianze-
 nus, & post eum Papa Roma-
 nus:

nus : Ars artium est regimen animarum.

Qui autem nihil in Scripturis sanctis didicit, quid alios docebit? Aut quam in prædicando Sacerdos utilitatem auditoribus suis afferre poterit, qui scripturas nescit? Væ nunc temporibus nostris, in quibus est sicut populus, sic Sacerdos. *D.* Studium scripturarum Sacerdotes nostri abjiciunt, eruditionem negligunt, pro libris scripturarum, aves & canes enutriunt.

Viderint Episcopi, *E.* qui tales idiotas & inscios ad Sacerdotii dignitatem promovent, qui imperitis pastoribus curam ovium Christi commendant. Reccede de consortio eorum,

E 6

qui

qui scientiam abjiciunt, qui
lectionem scripturarum negli-
gunt, qui studium contem-
nunt.

6. Nihil aliud; quam munda-
num sapiunt, nihil quam va-
num diligunt, nihil nisi carna-
le intelligunt. *F.* Citò subver-
tent te, si in conventum eo-
rum frequenter transieris. Se-
dent in insidiis, cum potatori-
bus *G.* in tabernis, ludis & co-
messationibus vacant: non est
timor **D E I** ante oculos eo-
rum.

7. Irascuntur, si quis coram eis
loqui de scripturis cœperit, au-
dire lectionem dedignantur, ad
fabulas autem convertuntur.
H. Quid tibi & illis? Nonne
Sacerdotes sunt conversatione
asini?

afini? Nihil penitus de scripturis intelligunt, discere contem-
nunt.

Romanâ linguâ scribere vel 8.
loqui nesciunt, I. vix in vul-
gari exponere Euangelia didi-
cerunt. Quantos errores, fabu-
las & hæreses in Ecclesia præ-
dicando populis enunciant,
quis nisi expertus credere pos-
set? Pro libris sibi liberos com-
parant, pro studio concubinas
amant. Isti sunt cæci & duces
cæcorum, qui populum Dei
ad iustitiam non erudiunt, sed
potius seducunt.

O Quot pauperes Christia- 9.
ni in rure habitant, K. qui ob
ignorantiam suorum Sacerdo-
tum quid Christianum deceat,
ignorant. Inter hæc nemo est,

E 7

qui

qui animadvertat, nemo qui periculum animarum doleat, nemo qui remedium apponat. Omnes quæ terrena sunt, sapiunt, omnes sua quærunt, omnes ad lucra currunt.

10. Sed quid ista ad nos? Unusquisque suo Domino stat aut cadit. Et quamvis ad me non pertineat ista corrigere, non possum tamen non dolere, videns omne malum in Ecclesia ex ignorantia *L. Sacerdotum* procedere. Quis enim non doleat illos mandata nescire, qui constituti sunt alios instruere?

11. Ecce nulla in ordinandis Sacerdotibus scientia quæritur, non vocati accedere permittuntur, nunquam vita ordinandorum,

dorum , ut in primis oportue-
rat , discutitur. Propterea po-
pulus Christianus funibus pec-
catorum captivus abducitur ,
concordia fraternæ dilectionis
violatur.

Sacerdotes nostri mundanis 12.
cupiditatibus effluunt , corri-
gere vitiosos non præsumunt :
quia se deliquisse in majoribus
agnoscunt. Pauci etenim sunt,
qui moribus sanctis in Ecclesia
nunc fulgeant, pauci scientiam
scripturarum amant , pauci
commissum sibi gregem verbo
& exemplo debite informant.

Nec mirum , si minores va- 13.
cent à studio scripturarum ,
cum inter Prælatos paucos in-
venias , qui veterum exemplis
inhæreant. Eliguntur enim ut
pluri-

plurimum non doctiores, sed ad congregandas divitias perituras avidiores. Codices scripturarum aut nullos habent, aut paucos, quippe qui odio scientiam persequuntur. Nihil adeò Ecclesiasticam dignitatem minuit, *M.* & contemptibilem reddit, sicut ignorantia Prælatorum.

14. Cum olim Episcopi, Abbates, ac cæteri Prælati & Sacerdotes animum scripturis intenderent, non tam facilis criminibus & peccatis aditus patebat. Amor etenim ac scientia scripturarum, mundum docent contemnere, vitia fugere, virtutes sacratissimas amare.

15. Quamdiu populus Israeliticus permanfit in lege Domini,
nulla

nulla prævaluit contra eos potestas inimici. At postquam legis scientiam abjecit, multis aduersitatibus subditus fuit. Dicit enim scriptura: Quoniam non habuerunt sapientiam, perierunt propter suam insipientiam. N.

Hodie quoque Sacerdotes, 16.
Ecclesiarumque Rectores in magno numero sunt, sed pauci eorum scientiam legis & scripturarum advertunt. Et quia (sicut Dominus per Prophetam loquitur) Sacerdotes notitiam legis abjecerunt, propterea contemptibiles in populo facti sunt.

Clamant quidem in tribulatione ad Dominum, sed non 17.
exaudit eos: quoniam qui a-
ver-

vertit aures suas ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. Non ergo mirentur Sacerdotes, quod contemnunt laici, quoniam ipsi spernunt mandata Christi. Timeo autem vehementer, in brevi contra clerum graviora futura. Sed de his haecenus.

18. Tu vero, non quid alii faciant, sed quid tibi sit faciendum, considera. Multi enim ad Sacerdotium in Ecclesia Dei vocati sunt, pauci vero electi. Summopere igitur curandum nobis est, ut qui in sortem Domini asciscimur, etiam eligamur. Quid prodest hinc Sacerdotio brevissimo tempore fungi, si separari contingat à conspectu DEI?

Nihil

Nihil ergo melius, quam in 19.
 cœlestibus desiderium figere,
 sacræ lectionis studio insistere,
 præsentia pro D.EI amore
 spernere, futura cogitare. Hinc
 Petrus in aurora dicit: Nil
 homini melius, quam si divi-
 na legendo, figat ibi mentem,
 quo sibi vita venit. Legendis
 itaque scripturis, continuum
 studium impendendum est:
 quia lectio alit mentem, & fo-
 menta ministrat virtutibus.

Ut ergo precium temporis 20.
 non amittas, sacras legito scri-
 pturas, scribe libros, devotis
 orationibus instâ, suis tempo-
 ribus etiam manibus labora.
 Non erubescas discere, quod
 ignoras: quia tunc alios pote-
 ris utiliter instruere, si à do-
 ctiori-

Etioribus semper petas informari. Non te pudeat nomen subire discipuli, O. si pertinere cupias ad honorem magisterii. Spiritus etenim sanctus, qui docet hominem scientiam, humilitatis amator est.

21. Quando sedes ad mensam P. ut cibum capias, prius facris literis insonandum memineris, quatenus dum caro pascitur, mens suo alimento minimè defraudetur. In Tolitano quippe Concilio ita legitur: Pro reverentia DEI & Sacerdotum, id universa constituit Synodus, ut quia solent crebro mensis ociosæ fabulæ interponi, in omni Sacerdotali convivio lectio divinarum scripturarum misceatur. Per hoc

hoc enim & animæ ædifican-
tur ad bonum, & fabulæ non
de necessitate prohibentur.

Verbum enim Dei, esca ^{22.}
spiritus est: quia non in solo
pane vivit homo, sed in om-
ni verbo, quod procedit de
ore Dei. Maximam antiqui
patres & Sacerdotes diligen-
tiam scripturis sanctis impen-
derunt, ut & mentem salu-
briter pascere, & posteri-
tati ad eruditionem utilia pro-
viderent. Istorum vestigiis in-
hæreamus, & ut digni coram
DEO ministri inveniri merea-
mur.

Notæ.

Notæ.

A. *C*æleste promittit in tribulatione remedium) Quid enim est scriptura, inquit S. Gregorius l. 4. ep: 40. nisi quædam Epistola Omnipotentis Dei ad creaturam suam?

B. *Cum universis vanitatibus eius*) Ad hoc enim solum Deus per totam nobis S. Scripturam loquitur, sive quia intellectum mentis erudit, sive quia à mundi vanitatibus abstractum hominem ad amorem Dei perducit; S. Isidorus de summo bono l. 3. c. 8.

C. *Vt sciat, & sit, unde proferat Sermone*) Addit S. Dionysius ep. 8. ad Demophilum, si Sacerdotum ordo illustrandi vim habet (uti habere ex officio suo deberet) profectò penitus abhorret à Sacerdotum ordine, atque facultate is, qui illustratus non est, nempe, per frequentem SS. Scripturarum lectionem.

D. *In quibus est, sicut populus, sic Sacer-*

Sacerdos) Quod certè (ait Gravissimus scriptor Petrus Sotus lect. 1. de scientia Sacerdotum necessaria) summum malum est, cum eo venit, ut nihilo doctior, nihilo sanctior sit Sacerdos, quam populus. Assurgamus ergo ad legis Dei studia, ad salutarem quærendam scientiam, eamque imprimis à vero Dei timore, ab illustratione ejus, à lectione sacra petamus.

E. Viderint Episcopi, qui tales Idiotas promovent) Sanctus Antoninus in summa p. 3. refert de S. Leone Papa, quod per 40. dies oranti ad sepulchrum S. Petri, ut hujus intercessione dimitterentur sibi peccata sua, apparuerit ei S. Apostolus dicens; oravi pro te, & dimissa sunt tibi peccata tua, præterquam impositionis manuum: hoc enim à te solum requiritur sive bene, sive fortassis aliter egeris: hoc, addit Alphonsus de Torres, intelligendum est, non quoad culpam, sed quoad poenam,

pœnam, quod ista tunc nondum dimissa sit.

F. Nihil nisi carnale intelligunt) Videant ergo pastores, & caveant qui ita parochiis inhiant, & fruuntur, non ut animas quærant, sed se ipsos, ac suos pascant, non ut pauperum inopiæ succurrant, sed ut facultates cumulent, non ut Deo, sed propriæ inserviant commoditati: consideretur etiam diligenter textus Ezechielis cap. 34.

G. Sedent in insidiis cum potatoribus) Clerici, ordinis sui memores, homines leves, viles, in quibus nihil singularis pietatis, & Christianæ Virtutis elucet, quo possint studio, effugere debent.

H. Ad fabulas autem convertuntur) Has dudum prohibuit S. Paulus Timotheo à se constituto Episcopo, ep. i. cap. 4. Ineptas, inquit, & aniles fabulas devita: quam enim hoc indecorum, & supra modum reprehensibile sit: Dei verbum com-
men-

mentis, & joci sæpe valde illibera-
libus dehonestari? idque nullo apud
auditores Spirituali fructu, sed po-
tius ingenti apud quosvis prudentes
scandalo.

*I. Romanâ linguâ scribere, vel loqui
nesciunt*) Imò frequenter nec rectè
quidem latinè legere norunt, unde
necessario fit, ut in cultu divino &
Sacramentorum ejus administratio-
ne, intolerabiles errores commit-
tantur, non rarò etiam noxii, &
cum periculo, ne sanctissimæ hæ-
res, quæ in latina lingua præscri-
buntur, invalidè adhibeantur.

*K. Quod pauperes Christiani in ru-
re habitant*) Cura hæc, ut doctrina
Catechistica à parochis diligenter
tradatur, etiam Patres Concilii Tri-
dentini sollicitos habuit, hinc eam
notanter præcipiunt sess. 24. c. 7.
de Refor. & peculiariter ut ea, quæ
in sacrificio Missæ geruntur verna-
cula lingua sæpius explicentur, tra-
dit sess. 22. c. 7. de sacrif: missæ.

F

Con-

Confundent nos in Judicio hæretici nostri temporis, qui mirabiliter indefessi & negotiosi sunt, in Catechesi suorum errorum inculcanda, non solum balbutientibus pueris, puellisque, sed etiam majoribus natu.

L. Videns omne malum in Ecclesia ex ignorantia) Deplorarunt hoc omnes cordati Catholici, perniciosissimis hæresibus ex Pastorum præcipuè ignorantia & vecordia bipotentem januam apertam fuisse, lacrymas suas addit Zelosissimus Sotus lect. 1. nihil, inclamat, perniciosius Ecclesiæ quam ignorantia in Ministris ejus, &c. quod ibi pluribus gravissimè prosequitur.

M. Nihil adeò Ecclesiasticam dignitatem) Audiamus denuo Sotum eadem lect: quod, ait iste, cum ante oculos videamus, subsannantibus hæreticis, atque iridentibus Sacerdotii Ecclesiastici dignitatem, cur in aliam causam hoc referimus, quam

quam

quam in socordiam nostram? ob
quam ita punimur, ut etiam pro-
pter nos nomen ipsum Dei blasphe-
metur, non quidem inter gentes, sed
inter baptizatos ipsos.

*N. Non te pudeat nomen subire di-
scipuli*) Idem sensus est sæpius jam
laudati Soti in ead: lect: hæc, in-
quit, Sacerdotibus necessaria scien-
tia, non potest plenè & convenien-
ter haberi solâ privatâ apud se le-
ctione, sed necessaria est diligens
auscultatio Doctorum, studium, me-
ditatio, humilis interrogatio, & in-
quisitio, ut scilicet Exemplo Chri-
sti, quo plenè instrui cupit, sedeat
in medio Doctorum, audiens illos,
& interrogans, similiter etiam re-
spondens.

*O. Perierunt propter suam insipien-
tiam*) Cum enim Sacerdotii Maje-
stas, atque dignitas passim apud ple-
bem, non aliam ob causam, quam
propter multorum Ecclesiastico-
rum hominum levem, scurrilem,

110 DE SACERD. VITA

inconcinnam, & pænè abominabilem vitam, obsorduerit, viluerit, & propemodum conciderit, operæ pretium, imò necessarium fuerit, nos tandem è somno expergisci.

P. Quando sedes ad mensam) Quod ex Concilio Toletano, celebrato sub Pelagio II. Anno 589. circa lectionem, dum cibus capitur, intermiscendam auctor allegat, insertum etiam est decreto Gratiani dist. 44. c. pro reverentia; quod in pluribus aliis conciliis præscribitur: deque ea, tanquam re valde necessaria & utili, alii Pontifices, & SS. Patres frequenter mentionem faciunt.

Q. Istorum vestigiis inhæreamus) Vos enim, ex S. Augustino, presbyteri nosse debetis & sæpe meminisse, quia nos, quibus regendarum animarum cura commissa est, pro his, qui nostrâ negligentia pœreunt, rationem reddituri sumus: pro his vero, quos verbis & Exemplis lucrati

crati

crati fuerimus, pretium æternæ vitæ percipiemus.

*De Avaritia & Cupiditate
fugienda.*

CAPUT V.

QUamquam in principio sermonis nostri contra avaritiam & cupiditatem disputaverimus, certâ nihilominus ratione ducimur, ut etiam in hoc loco de hac ipsa re iterum eloquamur. Nunquam enim satis contra hoc vitium agitur, nisi cum funditus extirpatur. I.

Sciens autem Salvator noster, quam difficile sit divitem intrare in regnum Dei, sequentibus se dixit: Nisi quis renun- 2.
ciaverit omnibus quæ possidet,